

Fabacsovics Lili

Dilemma

Szereplők:

Gusztáv

Osztályfőnök

Anya

Apa

Rozália

Lázi

Tanár

Nóra

Fiú1

Fiú2

Fiú3

Lány1

Lány2

Lány3

(A színpad hármasság tagolású. Középen helyezkedik el az osztályfőnök asztala. Bal oldalon jelenik meg a család, jobb oldalon az iskola. Mind a három rész be van rendezve, általában ott tartózkodnak a szereplők is. Csak a főszereplő mozoghat köztük. Mindig az aktuális színen van a reflektor. A középső részen mindig van valami halvány fény, mivel az a „valós” szín.)

Első szín

(Az osztályfőnök az asztalnál ül, írogat valamit. Kopogás.)

Osztályfőnök: Tessék!

Gusztáv: Jó napot kívánok! Azt mondták, hívatott a tanár úr.

Osztályfőnök: Igen, igen. Fontos dolgról akarok beszélni veled. Most vagy nyolcadikos és azon kevesek egyike ebben az iskolában, akik ezt nyolc év alatt érték el. Nagyon a szívemhez nőttél. Rég volt ilyen becsületes, szorgalmas és eszes tanítványom.

Gusztáv: Köszönöm szépen tanár úr.

Osztályfőnök: Ez nagy eredmény mifelénk. Ezért is merem megkérdezni tőled: gondolkozol a továbbtanuláson?

Gusztáv: Nem... Nem gondolkodtam még ilyesmin. Tudja, tanár úr, a családom... Nem vagyok benne biztos, hogy ezt megengedhetnék magunknak. A bátyám és apám dolgozik ugyan, de a többi testvéremre is gondolnom kell. A középiskola pedig drága... Tankönyvek, ennivaló, buszjegy vagy kollégium... Nem várhatok el ekkora áldozatot tőlük!

Osztályfőnök: Fiam! Tényleg nem is tudom, mikor volt utoljára ilyen tehetséges diákom! Ilyen szorgalommal és képességekkel szinte bármit elérhetsz! Lehetsz orvos, építész, tanár, bármi! Tudod mit jelent ez? Ilyen lehetőség nagyon keveseknek adatik meg errefelé!

Gusztáv: Tanár úr, ön túlbecsül engem! De ha mindez igaz is lenne, mit érek vele? Hiszen mondtam, a családom ezt nem engedheti meg...

Osztályfőnök: Márpedig nekem az a véleményem, hogy ezt a kincset nem hagyhatjuk veszni! Fiam! Pályáztam a nevedben egy ösztöndíj-programba. Jól tanuló, tehetséges, hátrányos helyzetű diákoknak van meghirdetve. Akit alkalmasnak találnak, annak ingyenes tankönyveket, ellátást, kollégiumot biztosítanak a középiskolai tanulmányai idejére!

Gusztáv: De... De hát... Ez hihetetlen!

Osztályfőnök: Eddig nem mondtam, nehogy hiú reményeket keltsek benned. De fiam! Gratulálok! A tehetséggondozó program felkínálta neked

azt a lehetőséget, hogy támogatásával bármely magyarországi intézménybe jelentkezhess!

Gusztáv: Én... Én nem tudom mit mondjak. Illetve köszönöm, de...

Osztályfőnök: Még ma véglegesíteni kell, hogy elfogadod-e ezt a lehetőséget. A szüleidnek direkt nem szóltam, azt szeretném, hogy te dönts. Utána majd együtt beszélünk velük. De előbb a te véleményedre voltam kíváncsi.

Gusztáv: Még ma? Egyedül? De hát... Annyi mindent végig kell gondolnom! Apám meg amúgy se egyezne bele! Anyámat még rá tudnám beszélni, de apám...

Osztályfőnök: Guszti, fel tudod fogni, mekkora lehetőség ez? Nem az apádon múlik, hanem rajtad! Ösztöndíjat is kaphatnál! Tudod, mit jelentene ez a te helyzetekben?

Gusztáv: Hát persze!

(Feláll, a fény halványabb lesz, osztályfőnök mintha megdermedne. Mintha István kilépett volna az időből, a színből. Fel-le járkal.)

Gusztáv: Tudom, hogyne tudnám! Eddig álmodni se mertem volna ilyen lehetőségről! Hiszen ki vagyok én? Egy vidéki cigánygyerek, aki csak hírből hallott arról, mi is az a gimnázium, egyetem... Mivel vagyok én jobb a többinél? Hogy tanulok? Mit érek vele, ha a családom éhezik? Apám szerint már rég dolgoznom kéne, nem ilyen hülyeségekre fecsérelnem az időt, mint a fizika meg a kémia... Mit szólna, ha azt mondanám, még legalább hét évig nem fogok dolgozni, hanem tanulok? De vajon jobb lenne, ha itthon maradnék és csak azt tenném, amit mindenki?

Második szín

(Gusztáv belép a család-részre, mire az megelevenedik. Nagy a nyüzsgés, a lurkók össze-vissza rohangálnak, zsibonganak.)

Anya: Csak hogy végre hazaértél! Hoztad a pénzt, te Isten átka? Négytől nyolcig voltál kint, az ... 16 óra... 3200 forint. Ugye megvan, te semmirekellő való? Remélem nem ittrad el, mint mihaszna apád meg a bátyád, hogy a tetyű rágja el a nyakukat... Mert akkor ezen a héten se eszünk semmit! Mit csinálsz te kis patkány? Teszed-e le anyád lábosát? Még az hiányzik, hogy összetörd! Mi a fészkes fenébe főzök akkor, he?

Rozália: Szégyen, hogy ennyi munkáért mivel szúrják ki a szemed! Egész nap pakolod azokat a nehéz ládákat, és ennyi... De ne félj, nyáron már megyek én is gyümölcsöt szedni!

Gusztáv: Ugyan Rozika, még csak 11 éves vagy! Gyenge vagy te még a munkához. Apám és a bátyám hol van?

Rozália: Hol lennének? A kocsmában. Ma be se mentek dolgozni. Hitelre isznak már jó ideje. Remélem, még egy ideig nem jönnek haza, úgy féltem a kicsiket... Olyan jó, hogy te sose mész velük! Mennyivel jobb itthon nézni a kis purdékat ahogy játszanak, vagy kint focizni a telepiekkel, nem igaz? Várjál csak, mindjárt előkerítem a kicsiket! Ugye hoztál haza nekik valamit ?

Gusztáv: Rozika, nincs nálam semmi, csak egy darab kenyér, ami reggelről maradt. Azzal fájdítsam a szívüket? Hiszen már ki is száradt a napon, kemény ez nekik.

Rozália: Jobb a semminél, legalább tovább tart, míg elfogy. Lázi, Mari, Jóska, Tóni! Gyertek ide gyerekek! Hát már nem is köszöntök a bátyátoknak?

Gyerekek: Bátyus, bátyus, végre hazaértél! Ugye focizol majd velünk? Hoztál nekünk valamit? Ugye enni hoztál? Finomat? Sokat? Ugye valami jót hoztál?

Rozália: Tudjátok mit hozott nektek Guszti? Madár-látta kenyérekét! Hát nem ez-e a legfinomabb dolog a világon?

Lázi: Hiszen ez csak száraz kenyér, még hagyma sincs hozzá!

Rozália: Ej-ej, Lázika, tisztelettel Kenyér úrról! Többet látott ő, mint te egész életedbe! Elkísérte Gusztit dolgozni. Talán még segített is neki! Dolgos egy kenyér ez! Igaz-e, Kenyér úr?

(Bábozik a kenyérrrel, mintha az beszélne. A gyerekek nagyon élvezik.)

Rozália: Engem holmi egyszerű kenyerekkel! Én Kenyér úr vagyok! Egész nap kint dolgoztam a bátyáttal, annyit segítettem neki, hogy az valami csuda! Látjátok milyen izmos lettem? Legyőznék még egy medvét is! Hanem azért csak hazajöttem, hogy a pocakotokba kerüljek. Hanem aztán óvatosan azokkal a hegyes kis fogaitokkal! Csak szép lassan rágcsáljatok! Nem kellemes ám, ha csak úgy összeroppantanak! Na, ki kér belőlem? Egy darabot Marikának, egy darabot a Lázinak, egyet Józsinak, egyet meg a Tóninak. Na, már el is tűnt Kenyér úr!

Gusztáv: Addig jó, amíg be lehet őket csapni ilyesmivel. Hanem, húgom, neked gyerekekkel kéne foglalkoznod! Olyan jól értesz a nyelvükön! Lehetnél majd mondjuk óvónő.

Rozália: Ugyan, Guszti! Hiszen te sokkal jobban tanultál mint én, mégsem mentél tavaly gimnáziumba. Meg aztán hány lányt tudsz mondani a telepről, akik továbbtanultak?

Gusztáv: Rozi, az más helyzet!

Rozália: Más helyzet? Mégis miért? Mert én lány vagyok? Ugyan... Hiszen nekünk meg az a dolgunk, hogy segítsünk itthon, menjünk a földekre dolgozni. Aztán meg majd úgyis jön a szerelem, meg a sok kis purdé... Így volt ez már anyánk, nagyanyánk idején is...

Gusztáv: Rozi, én ezt nem fogom engedni! Te többet érsz ennél!

Rozália: Ugyan Guszti, mit teszel? Hiszen én is kértelek, sőt, hányszor könyörögtem, hogy tanulj tovább? Ne értsd félre, én és a testvéreink is boldogok vagyunk, hogy velünk vagy! Hiszen apjuk helyett apjuk vagy. De te is tudod, hogy minden máshogy alakult volna, ha elfogadod azt az ösztöndíjat! Mindig az volt a válaszod: tudom hol a helyem. Hát ne aggódj, én is tudom a helyemet.

Gusztáv: *(Kilép a színből.)* Máshogy? Mégis hogy máshogy? Hogy elmegyek tőlük és nem látom, ahogy ők nélkülöznek? Az kinek lenne jobb? Nekik nem, de nekem sem, mert pontosan tudom, mi

a helyzet otthon. Úgy kéne ennem a kollégiumban és ülnöm a meleg tanteremben, hogy tudom, otthon alig jut étel az asztalra, télen pedig majd megfagynak. Később... Később talán segíthetnék rajtuk. De ha nem menne a tanulás? Ha nem fogadnának be a többiek? Ha én lennék az utolsó az osztályban?

Harmadik szín

(Iskola-rész. A diákok ülnek a padban, tanóra van. Mindenkin márkás ruhák, ezért Gusztáv nagyon kitűnik a tömegből. Leül egy padba, egyedül. Tanév eleje van, bemutatkozások.)

Tanár: Labi Nóra! Kérlek, mutatkozz be te is!

Nóra: Sziasztok, Nóra vagyok és Budapestről jöttem! Azért ezt a sulit választottam, mer apu egyik barátja is ide járt és nagyon jókat mesélt róla. Ja, meg mer itt messzebb vagyok anyáméktól és annyit bulizhatok amennyit akarok. Amúgy nekem is vett apu itt egy lakást, mer a koleszba szerinte mindenféle betegségeket össze lehet szedni, ami tök undi! Apu amúgy bankigazgató, anyu meg a saját cégét vezeti. Délutánonként általában felutaznak hozzám a külön tanárain Pestről. Kicsit már unom őket, mer öregek, de amúgy tök hasznosak. Angolból és németből van középfokú nyelvvizsgám, most a spanyolra és a franciára készülök. A Zrínyi matekversenyem mindig benne voltam az első tízben. Amúgy imádok táncolni meg énekelni, apu szerint tök tehetséges vagyok. Amúgy színésznő leszek. Úgyhogy ha itt végeztem, a Színművészetin meg nemzetközi gazdálkodáson vagy min fogok továbbtanulni, mer apu szerint az is kell. De egyszerre fogom csinálni a kettőt, mer mielőbb végezni akarok, utána meg megyek a Nemzetibe dolgozni. Vagy külföldre, ezt még nem döntöttem el.

Tanár: Köszönjük szépen. Ha jól számolom, mindenkinek van már minimum két középfokú nyelvvizsgálója. Ez jó, mert kezdetünk majd egyből a felsőfok-előkészítővel. Van még egy-két ötletem tantervmódosításra, de ezt majd még úgyis végigbeszéljük. Nos... Lakatos Gusztáv! Kérlek, mutatkozz be!

Gusztáv: Általában Gusztinak szoktak hívni. Szentéterről jöttem... Öhm... Hat testvérem van. A bátyám és apám dolgoznak, a kicsik még általános iskolások. Én... Én azért ezt az iskolát választottam, mert ezt ajánlotta az osztályfőnököm. Azt mondta ez a legjobb gimnázium a környéken. Apám és a tesóm... Általában a közeli gazdaságban dolgozik. Anya otthon van, hogy vigyázzon a

kicsikre Én egy ösztöndíj-programmal vagyok itt... A kollégiumban lakok... Még nem tudom merre szeretnék továbbtanulni...de mindenképpen...

(Kicsengetnek.)

Tanár: Rendben, köszönjük. Még annyit mondj el gyorsan, milyen versenyeredményeid és hány nyelvvizsgád van?

Gusztáv: Még... Még nem tudtam... Nálunk nem volt...

Tanár: Szóval semmi?

Gusztáv: Semmi.

Tanár: Hm, hát ilyen is van... Jól van gyerekek, szünet!

(Mindenki beszélgetni kezd, kaját szed elő. Kis csoportokban állnak vagy ülnek.

Gusztáv egyedül marad, zavarban van. Egy csoport elindul felé, rosszindulatúan.

Később mindenki körbeveszi őket.)

Fiú1: Nézd csak a kis cigánycsávót!

Fiú2: Nem lehet, hogy csak romázni szabad? Nem tudom, mi a szokás a putriban.

Fiú3: Úúú, tényleg, tuti putriban lakik! Hat testvér, két szülő meg ez. Kilenc cigány! Olyan lehet, mint valami disznóól!

Lány1: Fúj, olyan a szaga is, nem érzitek?

Lány2: Tuti, hogy még életében nem fürdött! Milyen gusztustalan már?

Fiú3: Szerintem a sárban szoktak dagonyázni. Biztos röfögnek is!

Lány1: Látod a haját? Milyen béna! Gondolom magának vágja...

Lány2: Szerintetek nem zavarja a saját szaga? Legalább valami illatosítót hozhatott volna magával...

Nóra: Fúúúúj, gondolatok bele, ha koleszosok lennénk, ugyanott kéne zuhanyoznunk!

Lány2: Nem kéne szólni az ÁNTSZ-nek? Tuti, hogy lakik valami a hajában!

Fiú1: A ruháit figyeltétek? Ilyet nálunk még a csövesek se hordanak...

Nóra: Egyáltalán hol lehet ilyesmit kapni?

Lány1: Biztos van valami direkt cigány egyenruha.

Fiú2: Dehogy! Ez eredeti kuka style! Valami csöves kidobta, hogy neki már úgysem kell, ezek meg megörültek neki otthon.

Fiú3: Ja, biztos ez a kedvenc ruhájuk! Ezt hordják felváltva mind a kilencen, ezért ilyen oltári büdös!

Lány2: Valaki nyisson ablakot! Meg lehet fulladni... Hogy lehet ilyen emberek közé engedni? Olyan, mint valami vegyifegyver...

Fiú3: Biztos így akarnak minket kiírtani!

Fiú2: Gondoljatok bele... Ha ez most elhozta otthonról az egy szem ruhájukat, a többiek mibe vannak?

Fiú1: Biztos pucérok!

Lány2: Fúúúj!

Fiú1: Legalább beletanulnak a húgai a szakmájukba! Ott illegetik magukat, legalább jönnek a kuncsaftok!

Gusztáv: Jól van, most már légy szíves hagyd abba!

Fiú1: Ki engedte meg, hogy letegezzél? Ha?

Gusztáv: Nem érdekel mit mondasz, de a családomról szállj le!

Fiú2: Ide figyeljél! Jobb lesz, ha sürgősen befogod a pofádat! Semmi keresnivalója itt az ilyen mocskos cigányoknak! Nem tudom, hogy kerültél ide, de abban biztos lehetsz, hogy nem maradsz sokáig!

Gusztáv: Fiúk, én nem akarok semmi rosszat!

Fiú1: Kit érdek szerinted, hogy mit akarsz? Te és az undorító fajtád teszitek tönkre az országunkat! Gusztustalan vagy! Legalább fürdenél meg rendesen!

Gusztáv: Én fürdök...

Fiú3: Igaz, a cigányszagot nem lehet csak úgy lemosni!

Fiú2: Akkor az egész családja ilyen büdös?

Fiú1: Az egész fajtája! Szerinted miért mondják, hogy büdös cigányok? Rosszabbak, mint a csövesek...

Gusztáv: Azt mondtam, hagyjátok békén a családomat!

Fiú2: Fenyegetőzől is? A te fajtád csak gyereket gyártani tud, mint ahogy bebizonyítja majd a rengeted húgod is, azok a mocskos, büdös kis...

Gusztáv: ELÉG!

(Majdnem megütötte a fiút, kilép a színből.)

Gusztáv:

Ez még rosszabb érzés, mint látni őket éhezni! Gyalázzák őket, én meg nem tehetek semmit. Ha megütöm, kirúgnak és elveszik az ösztöndíjam. Tudnám szó nélkül hallgatni? Dehogyan tudnám! Sok elkényeztetett kölyök, akik sose fogják megtudni milyen is az élet valójában. Sose voltak éhesek, sose fáztak igazán... Mit keresnék én köztük? Mi lennék én köztük? Cigány vagyok, de magyar is! Nem tagadom meg egyiket sem, és nem is vehetik el tőlem! Mit tegyek? Hogyan döntsek? Mi a helyes?

Negyedik szín

(Gusztáv visszaül a tanárhoz.)

Gusztáv: Hát persze! Persze, hogy tudom mekkora lehetőség ez! De a tanár úr ismeri az apámat... Mire menne anyám a gyerekekkel ha...

Osztályfőnök: Guszti, bízz magadban! Ez az egyetlen lehetőség a kitörésre! Jó példa lehetnél a testvéreidnek is: látnák, hogy tanulással milyen sokra vihetik. Itthon nem tudnál mihez kezdeni!

Gusztáv: Ez nem igaz. Hiszen mindenki megél valamiből. Van elég munka a földeken, vagy lehet vasat gyűjteni... Ha másból nem, hát segélyből mindenki megél. Én sem vagyok rosszabb náluk. Sőt! Kitartó és becsületes munkával talán feljebb is juthatnék!

Osztályfőnök: Fiam, neked a tanulásban kell kitartanod! Épp az lenne a baj veled, hogy nem vagy olyan, mint a többi. Azt hiszed, hagyom, hogy te is a kocsmában idd el az agyad és örökké nyomorogj? Többet tudsz segíteni anyádékon is, ha tanulsz!

Gusztáv: Tanár úr! Nekem itthon a helyem! A testvéreim csak rám számíthatnak. Anyám is bennem bíz. Ők nem tudják megvédeni magukat, nem tudnak gondoskodni magukról.

Osztályfőnök: Guszti, te akarsz megvédeni a részeg apádtól a testvéreidet? Hiszen te is gyerek vagy még! Tudom, hogy rajtad a felelősség, de azért még nem kell ostobaságot csinálni! Azt hiszed, hogy te majd abból a napi pár ezer forintból, amit szerencsésebb esetben keresel, el tudod majd tartani a családot? Tudom, hogy nehéz lenne őket itt hagyni! De az egyetem után lesz esélyed egy állandó, jobban fizető munkára! Nem tudnád úgy jobban védeni a családot? Értelmes gyerek vagy, gondolkodj! Hiszen úgy szeretsz tanulni! Olyan ez most, mint valami befektetés. Egyetem után kamatostól térülne meg!

Gusztáv: És ha nem menne a tanulás?

Osztályfőnök: Tessék?

Gusztáv: És ha nem menne a tanulás? Ha ott mindenki okosabb lenne nálam? Ha én lennék az utolsó az osztályban, aki mindig lemarad és mindenből egyest ír? Akkor ösztöndíjat se kapnék, igaz?

- Osztályfőnök: Amit biztosan megígérhetek neked, hogy nem lesz így. Ha az ellenkezőjét gondolnám, miért akarnálak gimnáziumba küldeni? Én bízom benned. Ha továbbra is ilyen kitartóan tanulsz, nem lesz gond! Okos gyerek vagy, és ezen nem változtat semmi!
- Gusztáv: És ha nem fogadnak be? Csupa jómódú, gazdag gyerek között én leszek a csóró. Ráadásul cigány vagyok. Ha ezért fognak piszkálni? Mit tehetnék, Ilyennek születtem, ide születtem. De ha a családomat, a származásomat pocskondiázzák, az rosszabb mindennél!
- Osztályfőnök: Guszti, én nem tennélek ki ilyesminek. És higgy nekem, egy kultúrált, értelmes környezetben nem a származásod a lényeg, hanem te magad! Meg kell tanulnod kiállni magadért. Ha csúfolnak, hát mutasd meg, hogy jobb vagy mindnyájuknál, tanulj még szorgalmasabban! Te olyan helyen élsz, ahol a te korodban már mindenki felnőttnek számít. A szerencsések sosem élik át azokat, amiket te. De meg kell tanulnod, meg kell értened, hogy neked mindig kétszer olyan jól kell teljesítened, kétszer olyan erősnek kell lenned, mind a többieknek! Mindig voltak és lesznek is olyanok, akik meg akarják keseríteni az ember életét. Őket csakis kemény munkával és kitartással lehet legyőzni! És szerintem egy ilyen kedves, barátságos fiút bárhol szívesen fogadnak! Tudom én, hogy te tűzön-vízen át is kiállnál a barátodért - és az emberek ezt hamar megérik. Szerintem ha valaki megismer téged, rögtön a szívébe zár. Miből gondolod, hogy az osztálytársaid nem tennének így?
- Gusztáv: Nem is tudom.
- (Kilép a színből).*
- Gusztáv: Lehetséges lenne, hogy tényleg elfogadnak? Hogy nem azt nézik, honnan jöttem, hanem hogy ki vagyok? Lehetséges lenne? Vannak, akik az egész cigányságot csak élősködőnek tartják, pedig nem is ismernek minket! Nem ismerik a szokásainkat, hagyományainkat, kultúránkat... Nem tudják, mit jelentünk mi egymásnak! Nálunk ha valakinek van egy takarója, az mindenkié! Testvérek vagyunk! Ha egymással tudunk osztozni, miért ne

tudnánk mással is? De róla mindenki azt hiszi, hogy azért lakunk a putriba, mert így akarjuk. Azért nincs munkák, mert nem is keresünk, mindannyian csak fekszünk otthon... El se tudják képzelni, mit jelent egy cigánynak a munkakeresés! Mi lenne, ha megpróbálnánk megérteni egymást? Mi lenne, ha megpróbálnák testvérnek tekinteni egymást, mint ahogy azok is vagyunk? Mi lenne, ha megpróbálnánk bízni egymásban?

Ötödik szín

(Suli-rész. Még szünet van, a diákok össze-vissza állnak. Gusztáv kicsit félve lép be. Erre beindul az élet, mindenki nevetgél, beszélget.)

Gusztáv: Sziasztok!

Mindenki: Szia! Szia Guszti! Hello! Csá!

Fiú1: Haver, csakhogy ideértél! Hallod, annyi mesélnivalónk van!

Fiú2: Ja, olyan durva buli volt tegnap! Kár, hogy te nem jöttél.

Gusztáv: Nem nagyon szeretek ilyen helyekre járni... Meg tanulnom is kellett. Bocs...

Fiú3: De ugye egyszer tényleg eljössz velünk? Annyira zsír lenne! Meg megígérted! Télen úgymint mindig elmennek fateroméék síelni aztán üres a ház. Majd akkor csapunk óriási bulikat. Oda úgymint csak az jöhet, akit mi hívunk. Állat lesz!

Gusztáv: Hát... Jó. De mi volt tegnap?

Fiú2: Úúú... Óriási parti! Hallod, annyi jó csaj volt! Kábé nulla selejt, alig lehetett választani! Ja, meg olyan pia-akciók voltak... Pezsgő, Martini, vodka, Fény... Na az állat volt! Ilyen kis pohárnak az aljába önt szörpöt meg vodkát a faszi, aztán szódával felhabosítja, te meg húzd le! Hallod, nagyon durva! Hat után be voltam állva, mint az állat. Egyszer ki kell próbálnod! Ígérd meg!

Gusztáv: Bocs, de nem iszom. Tudod, az apám meg a bátyám miatt. De biztos jó buli volt.

Fiú2: Bocs öreg, ez kiment a fejemből.

Fiú3: Amúgy nem is ez volt a lényeg, csak ez az idióta képtelen kinyögni!

Fiú2: Ne nevezzél idiótának, jól van?

Fiú1: Na, mond már!

Fiú2: Jó, de mit?

Fiú3: Na bazdmeg... De azért nem idiótázhatok... Szóval tudod! A csaj. Te meg a csaj...

Fiú2: Jaaaa!

Fiú1: Na, leesett?

Fiú2: Képzeld Guszti, összejöttem egy olyan jó kis csajjal... Igazándiból idősebb nálam pár évvel, de ilyen dögös nőt még nem láttál! Ráadásul nem is nagyon kellett tepernem, kábé ő hajtott rám. Tudod, egyszer úgy ránéztem, hogy hát ja, jó nő... Észrevette, aztán a következő pillanatban már ott rázta magát előttem. Formás a csaj, hogy mást ne mondjak...

Fiú1: A lényegre!

Fiú2: Mér, nem ez volt az?

Fiú3: Idióta.

Fiú2: Most már beverem a pofádat te barom!

Fiú1: Szóval... A múltkor azt mondtad, hogy bejön neked a Nóri, ugye?

Gusztáv: Hát... Szép lány. Meg okos is, és igazándiból tök jókat lehet vele dumálni...

Fiú1: Szóval bejön. Na, azért kérdezem, mert a csaj, aki leállt ezzel a barommal, a Nórinak valami nagy barátnője. Aztán mondta, hogy mindig áradozik valami srácról. Hogy milyen helyes, meg vicces, meg hogy milyen jól megértik egymást. Ráadásul osztálytársa, úgyhogy minden nap látja is... És hogy valami Gusztinak hívják.

Fiú2: Jaaa, hogy ez a lényeg!

Fiú3: Úgyhogy haver, mindent bele! Látod? Most is téged néz!

Fiú2: Milyen cucci, még integet is! Szia!

Fiú1: Szerintem még ide is jönne. Fiúk, lelépni! Hajrá haver!

Gusztáv: Öhm... Kösz.

Nóri: Szia Guszti!

Gusztáv: Szia!

Nóri: Megnéznéd nekem, hogy jó-e a megoldásom? Még mindig nem értem ezt a folyamatosság-dolgot...

Gusztáv: Persze... Szerintem jó.

(Becszengetnek.)

Gusztáv: De ha akarsz, valamelyik délután átnézhetjük.

Nóri: Az jó lenne! Majd megdumáljuk...

Tanár: Jó lenne, ha legközelebb mire beérek, már mindenki a helyén lenne! Amúgy jó napot kívánok!

Mindenki: Jó napot kívánok!

Tanár: Üljenek le!

Fiú1: Na, mi volt?

Gusztáv: Majd korrepetálok és...

Tanár: Lakatos! Ha már olyan szómenése van, halljuk a folytonosság definícióját!

Gusztáv: Igenis! Legyen f függvény értelmezve x_0 egy környezetében. Az f függvény folytonos x_0 -ban, ha bármely ϵ számhoz van olyan δ , hogy $|x - x_0| < \delta$ abszolútérték kisebb mint δ esetén $|f(x) - f(x_0)| < \epsilon$ abszolútérték kisebb mint ϵ .

Tanár: Helyes! Otthon minden rendben?

Gusztáv: Nem tudom.

(Kilép a színből.)

Gusztáv: Hogy tudtam ennyire megfélemleni az otthoniakról? Azt se tudnám, mi van velük... Vagy lehet, hogy jobb lenne így? 14 éves vagyok, mit tehetnék? Szeretnék én is úgy élni, mint a többi tizenéves, akiknek nem kell azon aggódniuk, nem éheznek-e a húgaik, öccseik... De akkor ki vigyázna rájuk? Talán a húgom? Vagy anyám? És ha apám hazajön? Mit kezdenek vele? De mit kezdenék én vele?

Hatodik szín

(Otthon rész. Gusztáv belép, örülnek neki.)

- Anya: Jaj, drága kisfiam, szívem kis bogárkája, csak hogy hazaértél! Látod milyen jó, hogy kaptál előleget? Vasárnap húst eszünk! Lecsót kolbásszal! A jó Isten áldja meg érte az én kisfiamat!
- Gyerekek: Bátyus! Bátyus! Végre hazaértél!
- Rozália: Szia Guszti! Elfáradtál? Szegényem, jól kiszipolyoznak ezért a kevéske pénzért. Hanem holnap lakoma lesz, igaz? Nem is emlékszem, mikor ettünk utoljára húst!
- Gusztáv: Lecsó kolbásszal... Az sem nagy ebéd... Ha tehetném...
- Rozália: Guszti, te mindent megteszel értünk amit tudsz! Nagy szó már a lecsó is, elég jó az nekünk. Gyerekek, hamar lefeküdni! Annál hamarabb eljön a holnapi ebéd! Mindenki adjon egy jóéjt-puszit Gusztinak, aztán irány a padlás!
- Gusztáv: A padláson alszanak?
- Anya: Rég hallottunk arról a szeszkazán apátokról...
- Gusztáv: Miért nem mentek fel ti is?
- Anya: Akkor meg a róka meg mindenféle állat jönne be. Nem félek én már apátoktól...
- Gusztáv: Hát a bátyánk? Róla mi hír? Volt már itthon?
- Rozália: Nem... Azt beszélik a faluban, átszökött a határon. Nagy volt az adóssága és valakinek beverte a fejét a kocsmában. Keresték már itt is a rendőrök, de mondtuk, hogy nem láttuk. Remélem észhez tér egy kicsit, és új életet kezd kint. Hiába, az apja vére...
- Anya: Azért szörnyű ám, ha egy anya nem tud semmit a gyerekéről! Még ha ilyen is...
- Rozália: Ezért is félünk, hogy hazajön apa. Most egyedül van...
- Anya: Mintha zajt hallottam volna...
- Gusztáv: Biztos csak a kutya az, anyám. Feküdjön le aludni, fáradt már!
- Anya: Lehet, hogy igazad van. Jó éjszakát gyerekek!
- Együtt: Jó éjszakát!

Rozália: Szegény anyánk, azt se tudja sírjon-e vagy ujjongjon, hogy nincs itthon a fia meg az ura. Kevesebb éhes száj, és jóval kevesebb gond – de azért mégiscsak az övéi.

Gusztáv: És veled mi újság, Rozika?

Rozália: Udvarol nekem egy fiú az iskolában. Ismered is, osztálytársad volt egy ideig: a Váradi Jancsi. Azt mondta elvenne...

Gusztáv: Rozi!

Rozália: Mi mást tehetnék? Jobb helyzetben vannak, mint mi, talán segíthetnék. Bár...

Anya: Úristen! A kolbász! El kell dugni! Apátok káromkodását hallottam!

Apa: *(Részeg.)* Hejj, az Isten nyila verje meg az a mocskos dögöt! Majdnem megharapott. Csakhogy hazaértem... Hát te, büdös kölyök, mit keresel itthon? *(Gusztávhoz.)* Miért nem dolgozol? Azt akarod, hogy apádat bevigyék a börtönbe az adósságai miatt, igaz, te rohadt kis ingyenélő? Dolgozzál már hülyegyerek, nem hallod? Csak nem lecsószagot érzek? Kolbász is van? Mit adsz nekem enni, asszony?

Anya: Mit adnék? Honnan vettem volna bármit is, ha hetek óta nem dolgozol?

Apa: Engem mersz bosszantani, te Isten verése? Urad és parancsolód vagyok! Ha akarom, megdöglesz!

(Félrelöki és a háta mögül elveszi a kolbászt. Enni kezdi.)

Anya: Ne, könyörgök, ne! Mit esznek holnap a kicsik? Egy hónapja erre kuporgatunk, csak ezt várják! Legalább rájuk gondold!

Apa: Mi gondom a mocskos kölykeidre? Ha nem tudod etetni, fojtsd vízbe őket! De úgyis jól laktam már... A maradékot majd felehetik a földről a kis férgek, már amit a kutyák hagynak nekik!

(Elindul, hogy kidobja. Rozália belekapaszkodik.)

Rozália: Kérlek, ne!

Apa: Ne érj hozzám, te mocskok!

(Fellöki, a lány sír. Most az anya veti rá magát)

Anya: Gyűlöllek, gyűlöllek te disznó! Engem már tönkretettél, de a gyerekeimet nem fogod!

Apa: Pusztulj, boszorka!

(Őt is félrevágja.)

Gusztáv: Hagyd abba! Tedd vissza azt a kolbászt!

Apa: *(Megtorpan, majd kineveti.)* Na, te kis takony, te se maradj ki a jóból! Azt hiszed, megmondhatod nekem, hogy mit csináljak?

Gusztáv: Nem.

(Kilép a színből.)

Gusztáv: Hogy is hihetném? Nem parancsolhatok egy részeg ember féktelen dühöngésének. Gyerek vagyok még, nincs mit tennem. Nem tudom, hogy védhetném meg a családom, hogy vethetnék véget ennek az egésznek. Hogy próbálhatnék meg bármit is tenni...

Hetedik szín

(Vissza az osztályfőnökhöz.)

- Gusztáv: Nem is tudom... Miért ilyen nehéz ez az egész? Honnan tudjam, helyesen döntök-e?
- Osztályfőnök: Guszti, gondolj arra, hogy nem csak te vagy ebben a helyzetben. Mindenkinek nehéz a döntés, és csak később derül ki, jól választunk-e. De nem te vagy az egyedüli, akinek sikerült így kitörnie! Én bízom benned!
- Gusztáv: Bizalom... Éppen ez a legnagyobb felelősség! Bízok én magamba eléggé? Bízhatok? Van hozzá jogom? Miért van ez a kettősség? Arra vágyom, bárcsak mehetnék és közben arra, bárcsak maradhatnék segíteni a családomon. Ha más lenne a helyzet, egy pillanatig sem haboznék. Hiszen semmi másra nem vágyom jobban, mint hogy tanulhassak. De lehetek ennyire önző? Önzőség a tudásvágy? Ha nem maradok dolgozni, éhenpusztul a családom. Ha maradok, sosem fogok tudni javítani a helyzetünkön. Talán ha maradok, Rozi vagy valamelyik testvérem majd elmehet helyettem tanulni... Miért nincs egy egyszerű megoldás? Miért nem tanulhatok úgy, hogy közben a szüleimen is segíteni tudjak? Tanár úr, mit tegyek?
- Osztályfőnök: Gusztáv, én nem dönthetek helyetted. Neked kell tudnod, mi a te utad, hogyan tudsz többet elérni...

Vége